

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Toleti S. R. E. Cardinalis Summa Casuum
Conscientiæ, Sive De Instructione Sacerdotum Lib. VII**

**Toledo, Francisco de
Coloniæ Agrippinæ**

9. De formali causa excommunicationis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40916

cessendum est. Ista doctrina est communis, ut testatur Iul. Clar. prax. crim. q. 86. §. 2. & eam sequitur Caic. ver. excommunicatio. in prin. cum alijs multis: quãuis non desint, qui, quantum ad mandantes, aliter sentiant. Dicitur autem est, nisi tenore verborum id sit expressum, quia sæpè excommunicatio fertur contra facientes, & mandantes, & consulentes, aut auxilium præstantes. Dixi, nisi alijs iuribus sit determinatum, aut interpretatum: nam excommunicatio lata contra percussores clericorum, alijs iuribus extenditur ad mandantes, & ratum habentes, quod etiam in alijs excommunicationibus fit, ut suis in locis ostendetur.

Alterum est, quando excommunicatio fertur contra aliquod facientes, mandantes, consiliũ, aut auxilium dantes, non contrahi ab ullo horum, nisi effectus sequatur: unde, qui mandat percutere clericum, qui consilium dat, & qui tenet percutere, nõ sunt excommunicati, nisi ipsa percussio fiat. ita dicit Glof. cap. in audientiam. §. iniuriarum, de sen. excomm. & Couar. in Rubri. de homi. 2. p. relect. nu. 5. dicit esse communem sententiam, quod intellige, nisi iuris, aut sententiæ dispositio æquè principaliter de illis procedat; unde, qui mandat occidere perper assassinum, statim est excommunicatus, etiamsi non sequatur effectus, cap. 2. de homi. in 6. quia principaliter ista actio prohibetur. Ob eandem causam Religiosi, qui concionantur animo retrahendi auditores à solutione decimarum, excommunicati sunt, quamuis non sequatur effectus. Clem. cupiens. de pœnis. §. 1.

De formali causa excommunicationis.

CAPVT IX.

Non sunt determinata verba, nec in iure, nec in sententia hominis, sub quibus excommunicatio ferenda sit: sed satis est verbum exprimens ipsam excommunicationem, ut sit anathema, Excommunicetur, a cõmunionem separetur, ut similia verba. Ut ait Host. in sum. de sen. excomm. §. qualiter. in prin. & hæc, aut comminatoria, aut latæ sententiæ excommunicationis expressiua sunt, ut diximus superius. Aliquæ tamen circũstantiæ, quæ ad formã quodammodo reduci possunt, obseruandæ sunt in excommunicatione ferenda; non quidã in ea, quæ est à iure, nec in ea, quæ est ab homine lata in

peccatum futurum, sed in ea tantum, quæ fertur in præteritum cum contumacia. Est igitur prima circumstantia obseruanda, vt præcedat trina admonitio, qua excommunicandus admoneatur prius ter, an velit parere. Sint autem admonitiones hæc cum competentibus interuallis. ita habetur. cap. constitutionem. de sen. excom. in 6. Qui verò aliter excommunicationis sententiam fert, per mensem interdicitur ab ingressu ecclesiæ, iuxta cap. sacro. de sen. excom. Sufficiet autem vna admonitio pro tribus, datis tribus interuallis, nisi facti necessitas aliter suaserit ista interualla moderanda, iuxta cap. constitutionem, præallegatū. Esset autem facti necessitas, vt Glof. eiusdem cap. notat, cum partes essent ad rixam, & ad arma paratæ, nec curarent admonitionem Episcopi, vel quid aliud simile. vbi eadem Glof. interualla singula, quando non est talis necessitas, dicit esse duorum dierum. Quando autem vna admonitio fit, debent dari sex dies, exprimendo, vt primi duo sint pro prima, secundi pro secunda, tertij pro tertia admonitione. Hinc sequitur, quando excommunicatio ita fertur in aliquem, vt omnes participantes cum ipso eandem contendant excommunicationem maiorem, debeant prius admoneri nominatim participantes; alias non valebit prædicta excommunicatio in ipsos. ita habetur cap. statuiimus, de sentent. excom. in 6. Aduerte autem, ipsam monitionem fieri posse etiam absque scriptura; vt notat Abb. in cap. sacro. num. 3. de sen. excom. Notandus tamen est quidam casus in quo licet excommunicare aliquem absque vlla admonitione præmissa, quem adnotat Abbas antiqu. cap. reprehensibilis, de appellat. vbi dicit, quando aliquis est excommunicatus propter aliquod delictum à iure, tunc posse sine admonitione, propter idem delictum excommunicari ab homine; refertque se excusasse quendam Abbatem, qui suum subditum excommunicauerat absque admonitione, quia sine licentia clauistro exierat: excusauit autem, quia repertum fuit statutum in monasterio, vt, qui sine licentia exiret, esset excommunicatus. Panorm. eod. c. num. 5. refert Abbatem in hac sententia, & probat affirmans, quando aliquis est excommunicatus à iure, posse à superiori pro eodem delicto iterum excommunicari, etiam delicto non iterato, & sine contumacia de nouo contracta, tuncq; non esse necessariam admonitionem. Quæ doctrina videtur esse eiusdem, capit. reprehensibilis. secundum intellectum legitimum.

Altera

Altera circumstantia est, vt excommunicatio feratur, non solo verbo Iudicis, sed in scriptis, in quibus etiam exprimat causa excommunicationis, & qui aliter excommunicat, vltra graue peccatum, contrahit suspensionem per mensem ab ingressu ecclesiae, & participatione diuinorum officiorum; ita vt exercens actum aliquem ordinis intra talem mensem, fiat irregularis à solo Papa dispensabilis. Hæc habentur cap. cum medicinalis, de sent. excom. in 6. Ista verò suspensionis pœna, sicut & præcedentis circumstantiæ, non ligat Episcopos, nec superiores prælatos, quia non fit expressa mentio eorum, vt fieri debet, ad contrahendam ab eis ipso facto iuris suspensionem, iuxta cap. quia periculosum, de sent. excom. in 6. ligat tamen Prælatos religiosorum, nisi quando vel esset periculum in mora, si in scriptis daretur, vel aliud statueretur in suis constitutionibus, seu statutis, ita habet Ange. excom. 2. §. 3. immo, quãdo esset periculum in mora, eadem ratio esset in alijs prælatis omnib⁹, vt habet Glof. c. cum medicinalis, de sent. excom. in 6. ver. temerarius. Lopus alleg. 73. num. 4. Fely. in cap. sacro. num. 4. de sent. excomm. Sed aduerte ad ea, quæ dixi de prælati regularibus, quod Lopus dicta alleg. 73. & Fely. in capit. sacro. num. 7. simpliciter tenent, non ligari pœnis in d. can. contentis: nam in istis prælatis non seruatur iuris ordo, sicut in sæcularibus; durum enim esset, vt ipsi dicunt, & incommodum prælato regulari, qui sæpe in die, modo pro ista re, modo pro illa habet increpare, monere, & præcipere suis subditis claustralibus, habere pennam, & folium, & ante scribere, quam sub pœna excommunicationis mandare.

Tertia circumstantia est, intentio excommunicantis; si enim proferatur excommunicatio exterius, tamen Iudex non intendit excommunicare, sed terrere tantum, non cōtrahitur à contraueniente. ita habet Panorm. cap. ex parte, nu. 6. de offic. ordina. immo est necessaria intentio partis, quando ad eius instantiam excommunicatio fertur; vt, si quis petit sententiam excommunicationis ferri in eos, qui sibi ablata non restituant, & tamen non intendit filios, si forte abstulerunt, excommunicari, quamuis excommunicatio generalis sit, non tamen ligantur, nisi iuxta partis intentionem. ita habetur Ange. excom. 3. §. 16. quia officium Iudicis requisitum non excedit intentionem requirentis. Hinc consequitur, quando excommunicatio fertur ad instantiam partis contra non sol-

uentem intra certum terminum, si pars velit illum non incurere excommunicationem, non incurri, etiamsi ille non soluat in præscripto termino; at postquam contracta est, non poterit pars tollere. An tamen possit pars prorogare terminum, nempe, ut, si lata sit excommunicatio, nisi intra mensem soluat, facere possit, ut ad duos menses prorogetur, post quos excommunicatio contrahatur, si non soluerit, controuersia est inter Doctores. Innocen. cap. præterea, 2. de appella. citat duas sententias, affirmatiuam, & negatiuam, & adhæret negatiuæ, nempe, ut nequeat pars id facere absque consensu Iudicis: Panorm. verò ibidem, num. 4. citans Innocentium, tenet constanter affirmatiuam, & ibidem Dec. & talis opinio probabilis est, & teneri potest. Hoc tamen in loco vnum adnotandum est, quod stylus curiæ habet circa pensiones, nempe excommunicationem contra pensionarium non soluentem pensionem statuto tempore, latam in fauorem eius, cui soluitur pensio tali tempore elapso, non censeri incurfam, nisi ille, cui debetur, declarat se velle illam esse incurfam: & si decedat ante declarationem, vel soluatur pensio, vel fiat concordia, seu pensionarius moriatur, non censetur incurfa. Ita habet Casiod. decis. 2. nu. 3. & 4. de locat. quia pœna sic videtur apposita, in gratiam eius, cui soluenda est pensio, ut, ipso tacente, non sit is, qui non soluit, excommunicatus, nec aliam pœnam incurrat.

Quarta circumstantia est expressio causæ rationabilis, & manifestæ: nec sufficit, quod sit nota ipsi soli excommunicati, cap. si tantum, & cap. placuit, 6. q. 2. Abb. in cap. sacro. nu. 4. & ibi Fely. num. 1. de sent. excomm. per illum tex. nam, ut dicit Glof. in d. cap. si tantum. ver. iubeatur. Prælatus ex causa sibi soli nota potest tantum monere criminofum: ut se abstinere a participatione sacramentorum, per cap. non prohibeat de consecrat. d. 2. non tamen potest excommunicare; si tamen fertur sententia absque causæ expressione, tenet, vti affirmat

Host. in cap. per tuas; num. 3. ver. quod si dicatur, de sent. ex-

com. Hæ sunt circumstantiæ, quæ ad formam
excommunicationis quodam-
modo perti-
nent.